

52 . Corabia | Județ: Olt | Punct: Sucidava - Celei | Anul: 2000

Anul: 2000

Cod RAN: 125551.01

Perioade: Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Lucian Amon, Florea Bâciu, Mirela Cojoc, Petre Gherghe, Doru Liciu

Instituții: Universitatea Craiova, Muzeul de Arheologie și Etnografie, Corabia, Muzeul de Arheologie și Etnografie, Corabia, Universitatea Craiova, Universitatea Craiova

Raport

Fortificația romano-bizantină este situată pe platoul din zona de SE a orașului Sucidava, așezare edificată pe malul stâng al Dunării, peste fluviu de antica localitate Oescus. Actualmente, întregul sit arheologic este integrat, din punct de vedere administrativ, cartierului Celei, aflat în componența orașului Corabia, județul Olt.

Istoricul cercetărilor¹. După ce, la sfârșitul secolului al XVII-lea, ruinele Sucidavei au fost sumar schițate de L. Ferdinand de Marsigli, pe parcursul primei jumătăți a veacului al XIX-lea ele au făcut obiectul unor săpături pripite, lipsite de rigoare, întreprinse de banul Mihalcea Ghica și de generalul Nicolae Mavros (rezultatele lor fiind parțial consemnate de colonelul Vladimir de Blaremborg); din aceeași perioadă datează și însemnările datorate lui August Treboniu Laurian și inginerului Alexandru Popovici. Ulterior, prin anii 1845 - 1866, vestigiile de la Celei au trezit interesul a doi cercetători diletanți, maiorul Dimitrie Papazoglu și Cezar Bolliac, iar în anul 1865 au fost studiate de arheologii francezi G. Boissiere și Ch. Baudry, rezultatele săpăturilor celor din urmă nefiind, din păcate, valorificate suficient.

Primele cercetări științifice sistematice au debutat abia în anul 1901, sub îndrumarea lui Grigore G. Tocilescu. Din anul 1936, s-au inițiat companii regulate de săpături arheologice, conduse până în 1981 de Dumitru Tudor; printre cei care, în ultimele decenii, au colaborat în colectivul său, amintim pe Expectatus Bujor, Marin Nica, Constantin C. Petolescu, Gheorghe Popilian, Octavian Toropu. Între anii 1982 - 1995, cercetările au fost continuate de Octavian Toropu, cu concursul lui Corneliu Mărgărit Tătulea și Petre Gherghe.

Din anul 1991 aici își desfășoară practica arheologică studenții Secției de istorie a Universității din Craiova, sub coordonarea, începând cu anul 1995, lui Petre Gherghe, în calitate de responsabil de șantier.

Starea de conservare. Dacă urmele așezării civile a Sucidavei sunt, în prezent, suprapuse total de clădirile moderne ale cartierului Celei, spațiul cetății romano-bizantine (zidul de incintă și unele construcții interioare) este bine conservat și delimitat, aflându-se în custodia Muzeului de Arheologie și Etnografie din Corabia. La marginea perimetrului de protecție, în afara cetății, au fost amenajate un punct muzeistic, depozite, un laborator de conservare și prelucrare primară a materialului arheologic.

Importanța sitului. Acest aspect rezultă și din marea varietate a vestigiilor pe care situl le conține. Ne mărginim să precizăm că în colțul sud-vestic al cetății a fost cercetată o așezare sub formă de tell, cu 11 faze de locuire, începând cu perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului (grupul cultural Celei). Tot pe platoul cetății, urme istorice izolate indică prezența unor locuiri în perioada bronzului și în prima epocă a fierului. O așezare geto-dacică fortificată s-a înfiripat aici în Latene.

După anul 106 p. Chr. iau naștere, în afara spațiului platoului, spre N, o mare așezare civilă fortificată (cu o suprafață de circa 25 ha) și două necropole.

În sec. IV p. Chr., din ordinul împăratului Constantin cel Mare, aici va fi realizat un important pod transdanubian, pentru apărarea căruia va fi edificată, tot pe platoul sus-amintit, o cetate cu ziduri și turnuri din piatră. Prima etapă de existență a acesteia s-a încheiat o dată cu atacul hunilor, din anul 447; a doua perioadă începe cu restaurarea ei de către Justinian în veacul al VI-lea și durează până la atacurile avaro-slave de la sfârșitul aceluși secol. Mai târziu, la finele secolului al XVI-lea, Mihai Viteazul va reface sistemul de apărare în sectorul de SE al cetății și îl completează cu un șanț de mari dimensiuni plasat la V de zona amintită.

În interiorul fortificației romano-bizantine au fost descoperite numeroase amenajări, dintre care se remarcă basilica paleocreștină, o clădire cu hipocaust și fântâna "secretă", toate realizate pe parcursul veacului al VI-lea.

În concluzie, acest sit a permis constituirea, aici, a unui dintre cele mai importante șantiere arheologice de la S de Carpați, având atât un rol științific, cât și didactic, găzduind, după cum am menționat anterior, desfășurarea practicii arheologice a studenților universității craiovene. În același timp, șantierul de la Sucidava a permis realizarea unor colaborări internaționale cu cercetători din cadrul Universității din Leon (Spania)²; cât și pe plan intern, cu Universitatea din București, reprezentată de Constantin C. Petolescu.

Obiectivele cercetării. În anul 2000, săpăturile arheologice au fost realizate în perioada 3 - 14 iulie de către studenții anului I (secția de Istorie și secția de Istorie - Limbă și literatură străină, din cadrul Facultății de Istorie-Filosofie-Geografie) sub îndrumarea unui colectiv format din Petre Gherghe (în calitate de responsabil de șantier), Lucian Amon, Doru Liciu (Universitatea din Craiova), Florea Bâciu și Mirela Cojoc (MAEtn Corabia).

Sub raport științific, obiectivul săpăturilor a vizat în esență, continuarea cercetărilor³ pe întreaga suprafață a celor două secțiuni deschise anterior (S. I / 98; S. I / 99) și încheierea celor din carourile 12, 23 și 27 - 28 din S.I / 94.

Rezultatele cercetării. Deoarece cu ocazia campaniei precedente, în S. I / 94 au rămas câteva elemente imprecis conturate (apărute la sfârșitul perioadei de cercetare), s-a urmărit definitivarea săpăturii în zonele menționate.

Astfel, în C. 26 - 27, la adâncimea de -3,1 m s-a trecut la golirea conținutului gropii rituale (sec. IV / III - II a. Chr.) descoperite anul trecut⁴ și la recuperarea inventarului acesteia.

În C. 12, la -3,3 m a fost identificată o groapă menajeră (Gr. 12 / 2000) în formă de pară, cu următoarele dimensiuni: Dguri = 0,55 m, Dbazei = 0,9 m, ad. = -0,95 m. Din interiorul ei s-au recuperat oase și solzi de pește, oase de animale ierbivore, o lamă de silex, cărbuni, cenușă, fragmente ceramice provenite de la oale-borcan și un castron, lucrate cu mâna dintr-o pastă neagră-cenușie. Unele fragmente ceramice, datorită arderii secundare căpătaseră o culoare predominant maronie.

În C. 28, la adâncimea de -3,35 m, s-a identificat o altă groapă menajeră (Gr. 13 / 2000) în formă de sac, cu următoarele dimensiuni: Dguri = 0,75m, ad. = -0,3 m. În interiorul ei s-au găsit doar cochilii de melci în amestec cu cenușă și cărbuni.

În C. 23, la -3,4 m a apărut o vatră de foc cu formă ovală, Dmax = 1,1 m, păstrată sub forma unei lutuiei de culoare galbenă cu pete roșii. Ea este lipsită de inventar, fără decor, iar după arsura superficială a lutului și cantitatea mică de cenușă și cărbuni, deducem că a fost folosită pentru scurt timp. Ambele gropi, cât și vatra de foc aparțin aceleiași nivel dacic timpuriu (sec. IV / III - II a. Chr.).

Ultimele intervenții în S. I / 94 au constat în demantelarea treptelor de acces păstrate în capătul nordic al secțiunii, ocazie cu care au fost recuperate două monede de bronz, ilizibile, modul mijlociu: M. 22 / 2000 și M. 23 / 2000, prima păstrând vizibil semnul crucii, a doua trecută prin foc. După dimensiuni, ele ar putea fi atribuite epocii paleobizantine.

În S. I / 98, continuându-se săpătura din anul anterior, datorită intervalului de timp prea scurt avut la dispoziție, s-a reușit doar identificarea a trei nivele de locuire.

Primul dintre acestea, nivelul roman târziu, încadrat între anii 367 / 369 - 377 / 3825, este reprezentat, în special, de ceramică și urmele unor construcții demantelate.

Resturile unei locuințe (L. 2 / 99), surprinsă în campania precedentă, apar acum mai clare, în C. 6 - 10, la adâncimea de -0,6 / -0,8 m și constau din fragmente de cărămizi, țigle și olane amestecate cu pietre de râu de dimensiuni mari, probabil utilizate pentru fundație. Ea este orientată NNE - SSV și are o lungime de aproape 8 m. Din inventarul ceramic descoperit ne-a reținut atenția un opaiț executat dintr-o pastă cărămizie, fără decor. Majoritatea obiectelor de metal (fier și bronz) sunt atipice și foarte oxidate. Se remarcă totuși o piesă de bronz, care nu este exclus să provină de la apărătoria nazală a unui coif⁶.

Resturile parțiale ale unei alte locuințe (L. 1 / 99), care aparține aceluiași nivel, sunt vizibile în C.1, la -1,65 m. Ele constau dintr-o podină de lut care se continuă dincolo de pereții de E, N și V ai secțiunii. Parțial, ea este acoperită de un nivel de arsură, cărămizi și bucăți din lipitura pereților prăbușiți. Podina era așezată pe un strat format din pietre mari de stâncă, sub care apare un alt strat de arsură, fapt ce ar putea sugera că locuința a suferit două refaceri succesive. Foarte aproape de aceasta, în C. 1 - 2, la adâncimea de -1,65 / -1,7 m, au fost identificate urmele unui cuptor (pentru copt pâinea) având lungimea = 1,8 m, deschiderea interioară = 0,5 m și pereții executați din pământ ars la roșu, cu grosimea = 0,27 - 0,3 m. Tot aici, la adâncimea de -1,75m a fost descoperită o garnitură de centură, din bronz.

În nivelul roman timpuriu, care este atribuit secolelor III - IV (267 / 275 - 364 / 365 p. Chr)⁷ au fost surprinse urmele a două locuințe și a trei gropi menajere.

Astfel, în C. 3, la adâncimea de -1,8 m a fost evidențiat nivelul de călcare al unei locuințe (L. 4 / 2000) distrusă prin incendiu și cu un contur greu de precizat. El este suprapus de numeroase fragmente de cărămizi, țigle, olane, piese din fier (cuie, un fragment de balama) și o cană tronconică, lucrată la roată dintr-o pastă fină.

În C. 15 - 16, la adâncimea de -1,9 m apare podina unei alte locuințe (L. 3 / 2000) cu contur neprecizat, care constă dintr-un strat de pământ galben bătătorit, cu grosimea de circa 0,1 m. Tot aici, sunt vizibile urmele unei vetre de foc (0,3 x 0,21 m) folosită, după nivelul de arsură, o scurtă perioadă de timp.

După cum am menționat mai sus, aceluiași nivel îi aparțin și trei gropi menajere.

Prima (Gr. 2/200) a fost surprinsă în C.14, la adâncimea de -1,8 m. Are formă ovală (Dguri = 1,3 x 0,8 m) și o adâncime de -1,1 m. În interiorul ei au fost descoperite două monede de bronz, ilizibile (M. 5 / 2000 și M. 6 / 2000), o mărgea din sticlă, fragmente ceramice și oase de animale, calcinate.

A doua, (Gr. 4 / 2000), apare în C. 2 - 3, la adâncimea de -1,6 m. Gura sa are formă ovală și măsoară 0,63 x 0,54 m, iar adâncimea maximă este de -0,6 m. În umplutura ei s-au găsit oase de animale și de pasăre, amestecate cu fragmente ceramice atipice.

A treia groapă (Gr. 5 / 2000) a fost identificată în C. 4, la adâncimea de -1,4 m. Are formă aproape cilindrică, gura ovală (1,4 x 0,9 m) și adâncimea de 0,3 m. Conține fragmente ceramice trecute prin foc, oase de animale și de păsări, cenușă și cărbuni.

Ultimul nivel cercetat cu ocazia campaniei din anul 2000 în S. I / 98 a fost nivelul dacic târziu (sec. I a. Chr. - I p. Chr.), reprezentat de două gropi menajere.

Prima (Gr. 6 / 2000), identificată în C. 12 - 13, la - 2,2 m, are formă de sac, gura ovală (1,45 x 0,85 m) și o adâncime de -0,75 m. Conține ceramică dacică decorată cu butoni, oase de animale de talie mare, cenușă, cărbuni și lipitura de pământ cu urme de nuiel.

Urma unei alte gropi (Gr. 3 / 2000) al cărei contur nu a putut fi clar delimitat (fiind distrusă în antichitate) a fost identificată în C. 15, la -2,1 m. Ea conține fragmente ceramice (o ceșcuță lucrată cu mâna, o buză de fructieră, etc.), o gresie, o mandibulă de știucă, solzi de pește și cenușă.

În S. I / 99, sub nivelul paleobizantin epuizat în campania precedentă, cercetările din acest an au permis studierea nivelului roman târziu și parțial, în anumite zone ale secțiunii, l-au atins pe cel roman timpuriu.

Din nivelul roman târziu, rețin atenția urmele a două locuințe și ale unei gropi menajere.

Locuința L. 1 / 99 a fost parțial surprinsă în compania precedentă, în C. 1, la adâncimea de -1 m. Aceasta este atestată de o podea lutuită, cu grosimea de 0,05 - 0,06m, al cărei contur nu a putut fi stabilit deoarece limitele sale depășesc pereții de V, N și E ai secțiunii. În perimetrul său au fost descoperite

fragmente de țigle, cărămizi, ceramică, o buză de vas de sticlă, o bucată de tablă din fier și un vârf de corn de bovideu tăiat de ferăstrău, cu urme de prelucrare. După demontarea podelei, dintre fragmentele acesteia au mai fost recuperate o scoabă din fier, o cută și un nucleu de silex. Sub nivelul podelei, la adâncimea de -1,3 m a fost descoperit un fragment de țiglă care păstrează parțial o ștampilă cu inscripția [COH] ORS III. Opinăm că acesta indică cohorta a III-a din Legiunea a V-a Macedonica, unitate semnalată la Sucidava și de alte inscripții asemănătoare⁸. Țigla provine dintr-un strat suprapus de locuința menționată, deci, cronologic, ea poate fi atribuită nivelului roman timpuriu.

A doua locuință din nivelul roman târziu a fost identificată în C. 4 - 6, la adâncimea de -0,7 / -0,8 m, constituind continuarea, spre vest, a locuinței (L. 2 / 99) semnalată în C. 6 - 10 ale secțiunii S. I / 98 și descrisă anterior. În C. 4, deasupra podelei acesteia, la -0,8 m a fost descoperită o monedă de bronz (M. 3 / 2000), ilizibilă. Remarcăm și faptul că profilul de pe peretele estic al secțiunii S. I / 99, în C. 4 - 6, sugerează că această construcție demantelată, a fost nivelată (un strat continuu format din fragmente de cărămizi și țigle, între care sunt intercalate o piatră spartă de râșniță, fragmente ceramice, pietre) și acoperită cu un strat de pământ intens pigmentat spre cărămiziu (grosime 0,05 - 0,1 m), suprapus parțial de o lentilă de arsură puternică (grosime 0,08 - 0,1 m), căptușită deasupra cu o lipitură de lut (cu grosimea de 0,05 - 0,1 m). Ele reprezintă indiciile unor amenajări mai târzii, probabil paleobizantine și medievale.

Spre extremitatea sudică a secțiunii au fost identificate urmele vagi ale unor posibile locuințe, al căror contur nu a putut fi însă precis stabilit. Menționăm că tot aici, în C. 8 - 10, la adâncimea de -1,6 / -1,7 m, au fost descoperite și câteva fragmente de corn de cerb, cu urme de prelucrare, fapt ce ar putea sugera prezența în această zonă a unui "atelier" specializat.

În apropiere de acesta, pe peretele estic al secțiunii din dreptul țării nr. 12, în ultima zi de săpătură a fost identificată o groapă menajeră (Gr. 2 / 2000). Timpul scurt avut la dispoziție nu ne-a permis clarificarea poziției sale stratigrafice și nici recuperarea totală a conținutului său. Printre obiectele descoperite aici, se remarcă o monedă de bronz, ilizibilă (M. 4 / 2000), un vârf de corn de bovideu, tăiat la bază, două discuri ceramice cu decor și o tijă de bronz (continuată la capătul superior cu un porumbel, iar la cel opus cu un inel), obiect care în literatura de specialitate este consemnat frecvent drept "furcă de tors" 9, destinație asupra căreia păstrăm unele rezerve.

Materialul arheologic. Cu ocazia campaniei arheologice din anul 2000 a fost recoltată o cantitate mare de material, predominant ceramică. În cele ce urmează nu ne propunem o prezentare exhaustivă a acestuia, ci una selectivă, în special a acelor piese la care s-au făcut referiri în textul anterior și a celor care au fost restaurate.

Ceramică

1. Cană dacică, lucrată cu mâna dintr-o pastă poroasă, decorată pe gât cu butoni circulari (fragment). Dguri = 12 cm, h = 9 cm (Gr. 6 / 2000).
2. Cească dacică decorată cu buton, lucrată cu mâna dintr-o pastă cenușie. h = 5,5 cm, Dfund = 4,6 cm (S. I / 98, Gr. 3 / 2000).
3. Opaț roman, din pastă cărămizie, fără decor. h = 5,3 cm, Dbazei = 3,3 cm, Dmax = 6,8 cm (S. I / 98, Gr. 8 / 2000).
4. Două fragmente de discuri din pastă de culoare cafenie, decorate pe fața superioară cu linii și rozete. g = 1,2 cm și 1,4 cm (S. I / 99, Gr. 2 / 2000).
5. Lustruitor din lut, pentru ceramică. L = 9 cm, l = 3,8 cm, h = 6 cm (S. I / 98, Gr. 2 / 2000).
6. Fragment de țiglă ștampilată cu inscripția [COH]ORS III în cartuș (S.I / 99, C. 1, adâncimea de -1,3 m).

Metal

1. Bară fragmentară (plumb). L = 4 cm, l = 0,8 cm, g = 0,3 cm (S. I / 98, C. 10, adâncimea de -1,36m).
2. Garnitură de centură (bronz) patruleteră, cu două perforații. L = 4,2 cm, l = 3,9 cm, g = 0,08 cm (S. I / 98, C. 2, adâncimea de -1,75m).

3. Apărătoare nazală de coif (bronz). L = 7,6 cm, l = 3,1 cm, g = 0,4 cm (S. I / 98, C. 7, adâncimea de -0,8 m).
4. Tijă (bronz) continuată la capătul superior cu o siluetă de pasăre, iar la cel opus cu un inel. L = 23 cm (S. I / 99, Gr. 2 / 2000).
5. Scoabă (fier). L = 4,8 cm (S. I / 98, C. 9, adâncimea de -1,48 m)
6. Scoabă (fier) fragmentară. L = 4 cm (SI/99, C. 1, adâncimea de -1,2 m)
7. Fragment de tablă (fier), cu două perforații simetrice. L = 2,55 cm, l = 2,1 cm (S. I / 98, C. 7, adâncimea de -0,7 m).
8. Ax de balama (fier) puternic corodat. L = 18,5 cm, g = 4,5 cm. (S. I / 98, L. 4 / 2000)
9. Disc (fier) continuat cu o proeminență. D = 3,8 cm, L = 4,6 cm (S. I / 99, C. 2, adâncimea de -1,1 m)

Piatră

1. Cute plată, cu formă ovoidală. L = 10,7 cm (S. I / 98, Gr. 3 / 2000)
2. Cute, ruptă la ambele capete. L = 4,2 cm, l = 2,75 cm (S. I / 99, C. 1, adâncimea de -1,2 m).
3. Nucleu de silex de culoare cafeniu-gălbui, ovoidal. Dimensiuni = 5 x 3,5 cm (S. I / 99, C. 1, adâncimea de -1,2 m)
4. Lamă de silex cu secțiune triunghiulară, ascuțită la unul din capete. L = 7,4 cm, l = 2,8 cm (S. I / 94, Gr. 12 / 2000)

Os/corn

1. Cârlig din os de pasăre. L = 5,55 cm (S. I / 98, C. 7, adâncimea de -0,7 m)
2. Corn de cerb, prelucrat. L = 5,6 cm, g = 1,6 cm (S. I / 99, C. 2, adâncimea de -1,13 m)
3. Corn de cerb tăiat la un capăt, rupt la celălalt. L = 9,5 cm, g = 3,6 cm (S. I / 99, C. 8 - 9, adâncimea de -1,6 m)
4. Corn de cerb tăiat la un capăt, rupt la celălalt. L = 7 cm, l = 4,2 cm (S. I / 99, C. 8 - 9, adâncimea de -1,6 m)

Sticlă

1. Mărgea bitronconică. L = 2 cm, g = 0,65 cm (S. I / 98, Gr. 2 / 2000)
2. Buză de pahar. L = 3,2 cm, l = 3,4 cm (S. I / 99, C. 1, adâncimea de -1 m)

Obiectele descoperite au fost conservate, marcate și parțial desenate. Ele au fost predate, pe bază de inventar (ca în fiecare an) Muzeului de Arheologie și Etnografie din Corabia, unde se găsesc depozitate toate materialele descoperite de noi, cât și cele din campaniile precedente.

Obiectivele campaniei viitoare. Ne propunem încheierea cercetărilor în cele două secțiuni (S. I / 98 și S. I / 99). În perspectivă, se va deschide o secțiune în spațiul dintre acestea, după care se vor practica, la V de S. I / 99 noi secțiuni paralele, orientate N - S, urmărindu-se cunoașterea cât mai detaliată a vestigiilor păstrate în interiorul cetății romano-bizantine. Ca și până acum, cele mai importante construcții descoperite vor fi conservate, iar în măsura posibilităților, consolidate și restaurate parțial.

Planșa 16

Note

- Pentru detalii privind istoricul cercetărilor, a se vedea mai ales: D. Tudor, Sucidava, Craiova, 1974, p.13-19; idem Oltenia Romana, ed. a IV- a, Bucuresti, 1978, p.12-20; O.Toropu, C.M. Tătulea, Sucidava-Celei, București, 1987, p.11-19

Tx.del Pozo Sainz , B.E. Fernandez Freille, M. Figuerola, PGherge, F. Bâciu., L. Amon, Sucidava-Celei

(Rumania), angaciamento romano-bizantino exceptional en la frontera del Danubio, în Lancia 3, 1998-1999, p.297-308

Rezultatele cercetărilor anterioare din aceste secțiuni au fost consemnate, după cum urmează: O.Toropu, P.Gherghe, P.Matiu, Fl.Bâciu, Sucidava-Celei, județul Olt, în Cronica cercetărilor arheologice, Campania 1994. A XXIX-a Sesiunea națională de rapoarte arheologice, Cluj-Napoca, 11-14 mai 1995, p.85-87; O.Toropu, P.Gherghe, Fl.Bâciu, Rezultatele cercetărilor arheologice de la Sucidava Celei, în Cronica cercetărilor arheologice, campania 1995. A XXX-a Sesiunea națională de rapoarte arheologice, București-Brăila, 2-5 mai 1996; O.Toropu, P.Gherghe, Un important centru paleocrestin din nordul Dunării Sucidava-Celei (Corabia-județul Olt), în Mitropolia Olteniei, Craiova, 1996, p.31-56; P.Gherghe, Antichități paleocrestine descoperite la Sucidava-Celei (Corabia-județul Olt), în Oltenia (SN), 1, 1996, p.7-12; P.Gherghe, L.Amon, D.Liciu, Fl.Bâciu, Sucidava Celei-Corabia, județul Olt, în Cronica cercetărilor arheologice, campania 1997. A XXXII-a Sesiune națională de rapoarte arheologice, campania 1997, Călărași, 20-24 mai 1998, p.73-74; P.Gherghe, Mărturii arheologice descoperite pe teritoriul de azi al orașului Corabia în volumul colectiv Patru veacuri de istorie Corabia (1958-1998), Slatina, 1999, p.13-20; P.Gherghe, L.Amon, D.Liciu, Fl.Bâciu, Raport preliminar asupra cercetărilor arheologice efectuate la Sucidava (Celei-Corabia, județul Olt) în Oltenia, Studii și comunicări, 12, 2000, p.80-84, P.Gherghe ș.a. Șantierul arheologic Sucidava-Celei, Corabia, județul Olt (campaniile arheologice din anii 1996 și 1997) Raport preliminar, în Analele Universității din Craiova. Seria Istorie (sub tipar); P.Gherghe, L. Amon, D.Liciu, Fl.Bâciu, Șantierul arheologic Sucidava – Celei (Corabia, jud. Olt) Raport preliminar Campania 1998, în Analele Universității din Craiova Seria Istorie (sub tipar).

P.Gherghe, L. Amon, D.Liciu, Fl. Bâciu, în Oltenia. Studii și comunicări, 12, 2000, p.81.

O.Toropu, p.Gherghe, Fl.Bâciu, Șantierul arheologic Sucidava-Celei (campaniile din anii 1991-1994), în Analele Universității Craiova, An I, 1, 1996, p.9

Analogii, la M. Feugere, Les armes des romains, Paris, 1993, p.243-244.

Vezi supranota 5. D.Tudor, OR4, p.99-100, fig.29/2-3; IGLR, 28, 281; CIL III, 8074e.

Cf. O.Bozu, Obiecte creștine inedite de uz casnic. Furcile de tors pentru deget datate în sec. IV-VI e.n., în Analele Banatului (SN). Arheologie-Istorie, 2, 1993, p. 206-214.

Informații suplimentare online

[Raportul 1134 din cronica.cimec.ro](http://raportul1134.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
